

LESBRIEF 2

Leerlingen

LES 2 - WE ARE OPEN!

De structuur van je netwerk bepaalt de toegang tot jouw wereld

Netwerken kun je leren

Vanaf je geboorte hoor je bij anderen, jouw 'sociaal netwerk'. Dat netwerk groeit vanzelf omdat je steeds nieuwe mensen leert kennen met wie je contact houdt. 'Netwerken' doet iedereen van nature. Dat begint met nieuwsgierigheid en interesse in de ander en met willen geven en delen.

Je kent elkaar en daarom sta je ervoor open om aan de mensen die je kent hulp te vragen en te geven. Dat de mensen die je kent voor je klaar staan, dát maakt je netwerk waardevol. Waarom? Omdat de mensen die om je heen staan voor een heel groot deel bepalen welke dingen jij op welke manier in je leven bereikt.

Ze hebben ook invloed op wat jij later wordt. Wie zou jij moeten en willen (leren) kennen om een goede keuze te maken voor een opleiding, beroep en loopbaan? Weten wie je kent is daarom net zo belangrijk als weten wat je talenten zijn en wat je in je leven wilt bereiken. Wie jij kent en wie jou kent, het juiste netwerk hebben, is dus belangrijk om je doelen in het leven te bereiken. Je bent wie je kent.

Maar wat is het juiste netwerk? Dat hangt ervan af wat je wilt bereiken, van je wensen en doelen. Als je weet wat je wilt, dan kun je ervoor zorgen dat je de juiste mensen kent die je verder kunnen helpen. Je leert in deze lesbrieven hoe je dat aanpakt en krijgt inzicht in de vijf vragen die je moet beantwoorden om gericht te kunnen netwerken voor de loopbaan die je wenst:

- Wat wil ik? Weet waarom je iets wilt.
- Wat kan ik? Weet wat je kunt.
- Waar kan ik dat doen? Weet waar je dat via je netwerk vindt.
- Hoe kan ik dat doen? Weet hoe je dat doet.
- Wie kan mij daarbij helpen? Weet wie je daarbij in jouw netwerk kan helpen.

De antwoorden op deze vragen kunnen je dus enorm helpen om mensen te leren kennen die je bij al die andere vragen op weg kunnen helpen. Je kunt je netwerk dus 'zomaar' laten groeien met de mensen die je toevallig tegenkomt. Maar je kunt het toeval ook een beetje helpen en ervoor zorgen dat je de juiste mensen tegenkomt en leert kennen. En zij jou. Want jij bent ook waardevol voor anderen. Ook jij kunt hulp aan anderen geven of mensen in contact brengen met de interessante mensen die jij kent.

Netwerken is het elkaar helpen als de ander dat nodig heeft en erom vraagt. Waarom? Omdat je elkaar kent en dus wat voor elkaar over hebt. Netwerken doe je altijd samen. Hoe je dat allemaal uitzoekt en aanpakt, dat leer je in deze lesbrieven. Netwerken kun je leren. Zorg dat ook jij er handig in wordt. Je hebt er heel je leven lang plezier van.

Netwerken in beeld

Iedereen heeft een eigen netwerk en elk netwerk heeft zijn eigen structuur. Door een netwerk in beeld te brengen wordt die structuur duidelijk. Op de structuur van een netwerk kun je sturen. Want hoe een netwerk van iemand er uit ziet is niet alleen leuk om te tekenen, het bepaalt ook hoe goed het netwerk (alle mensen die je kent) je kan helpen. *Daarom gaan we in deze lesbrieven het netwerk in beeld brengen.* Je ziet dan in één overzicht hoe jouw netwerk eruit ziet en welke soort mensen erin zitten. Dat bepaalt welke hulp je in je netwerk kunt vinden en hoe eenvoudig je die hulp kunt krijgen.

Iedereen heeft een netwerk. Ook jij. Sterker nog, je netwerk ontwikkelt zich steeds. Dat gebeurt tijdens je opleidingen, bij je stages, door bedrijven te bezoeken, in je een bijbaantje, door je hobby's en je sporten. Je netwerk groeit vaak zonder dat je het doorhebt.

Als je niet bewust kiest wie je wilt ontmoeten, zal je netwerk voornamelijk groeien met mensen die lijken op iedereen die je al kent, dus 'soort zoekt soort'. Vaak kennen de mensen die jij kent elkaar ook al. Maar je kunt heel goed kiezen hoe je netwerk eruit ziet. Je kunt kiezen met wie je omgaat en aan wie je aandacht geeft.

Een netwerk dat ontstaat doordat je bewust bepaalde mensen ontmoet, bevat meer kansen om de hulp te vinden (en krijgen) die nodig is om dat wat je wilt te bereiken. En die hulp kun je waarschijnlijk goed gebruiken bij het kiezen van een (vervolg) opleiding, bij je profiel- en sectorkeuzes en voor een toekomstige baan.

Door je netwerk te (laten) tekenen krijg je een goed overzicht van welke mensen elkaar kennen. Je ziet of er verschillende groepjes van mensen in je netwerk zitten of dat jouw netwerk eigenlijk één grote groep is (omdat iedereen in je netwerk ook elkaar kent). Door een tekening zie je de opbouw van een netwerk.

De opbouw van netwerken verschilt. Dit noemen we verschillen in de structuur en inhoud van netwerken. Als je netwerken tekent zie je de verschillen in de structuur die netwerken. De inhoudelijke verschillen tussen de mensen die worden gekend, zitten daarachter verscholen.

Door zicht te hebben op je eigen netwerkstructuur kun je erop sturen. Sturen op de structuur van je netwerk zorgt voor een netwerk dat beter past bij wat je wilt. Voor het ontwikkelen van je studie- en loopbaankeuzes heb je bijvoorbeeld meer aan mensen die veel van elkaar verschillen. Al deze mensen kunnen je namelijk veel verschillende informatie geven over opleidingen en beroepen. Vanuit hun eigen beroep en opleiding kunnen ze jou advies geven over jezelf en antwoorden geven op je vragen.

Overal zijn netwerken

Je kunt alle netwerken tekenen. Denk maar aan het metronetwerk van Londen en Parijs of het treinnetwerk van Nederland. Het beeld van een metro- of treinnetwerk geeft een goed overzicht van hoe alle lijnen lopen. Het helpt goed om te zien hoe je van A naar B kunt reizen en welke stations er op de route liggen.

Opwarm opdracht – Netwerken kun je bekijken (en ze zijn overal)

In onderstaande spoorkaart van Nederland zie je het overzicht van alle stations en spoorlijnen in Nederland. Kijk maar eens goed naar het plaatje. Welke informatie kun je daar allemaal uit halen?

Figuur 2 - 1 Spoorkaart Nederland

Geef antwoord op de volgende vragen:

- Hoe kom je van Groningen naar Vlissingen?
 - Wat is de route met de minste overstappen?
 - Wat is de route met de kortste afstand?Dat kan betekenen dat er wel meer overstappen moeten zijn.
- Vanuit welk station lopen de meeste lijnen naar andere stations?
- Vanuit welk(e) station(s) lopen de minste lijnen naar andere stations?

In treinnetwerken zie je eenvoudig welke stations begin- of eindpunten zijn en wat de drukke knooppunten. Je ziet waar veel lijnen samenkomen en waar de snelle treinen stoppen. Zo kun je ook naar netwerken van mensen kijken.

Kijk eens of ze ook in jouw netwerken zitten: de Hub, de Sprinter, de Makelaar en de Poort. De Hub is populair, het is iemand met heel veel contacten. Hij kent heel veel verschillende mensen, dan is dat iemand die werk maakt van zijn netwerken. De Sprinter is iemand die heel snel in zijn netwerk anderen bereikt. Ken je een Makelaar? Die verbindt verschillende groepen met elkaar in je netwerk. Hij heeft veel invloed en is een belangrijk doorgeefluik voor nieuws en informatie. En dan is er nog de Poort, iemand die weinig contacten heeft en aan wie je weinig advies vraagt, maar onderschat hem niet. Hij kan je onverwachte wegen wijzen.

Je sociale netwerk tekenen

Kijk nu nog eens naar het NS-treinnetwerk. Als je de namen van de plaatsen vervangt door die van mensen en je ziet de lijnen die mensen als relaties, dan kijk je naar een tekening van een sociaal netwerk.

Uit een tekening van een netwerk kun je veel informatie aflezen, zoals de mensen die wij kennen en of ze elkaar wel of niet kennen. Denk maar eens aan vrienden die je hebt door je hobby of klasgenoten. Zij kennen elkaar vast ook. Er zijn ook mensen die je kent die de andere mensen die jij kent (nog) niet kennen. Kennen de vrienden die je hebt van je hobby bijvoorbeeld je klasgenoten of jouw oom of tante?

Doordat je je netwerk tekent, heb je zicht op wie elkaar kennen en kun je bijvoorbeeld nagaan aan wie jij om informatie kunt vragen. Of wie je met elkaar in contact gaat brengen. Door je sociale netwerk te tekenen, krijg je inzicht in wie elkaar wel en niet kennen. Je kunt daar bewust op sturen door zelf te bepalen of je wilt dat de mensen die jij kent ook elkaar leren kennen. Dat kun je bijvoorbeeld doen door ze op jouw verjaardag aan elkaar voor te stellen.

Je kunt dit heel bewust wel of niet doen. Soms weet je bijvoorbeeld van een vriend dat hij op zoek is naar informatie over een bepaald beroep. Je weet dat je buurman dat beroep heeft. Door je vriend aan je buurman voor te stellen zorg je ervoor dat ze elkaar leren kennen. Je helpt dan je vriend en waarschijnlijk vindt jouw buurman dit zelfs leuk.

Hoe ziet jouw netwerk er uit? Laten we daar eens naar gaan kijken.

Kies uit de volgende twee mogelijkheden:

1. Je Facebooknetwerk in beeld brengen (visualiseren).
2. Je netwerk tekenen.

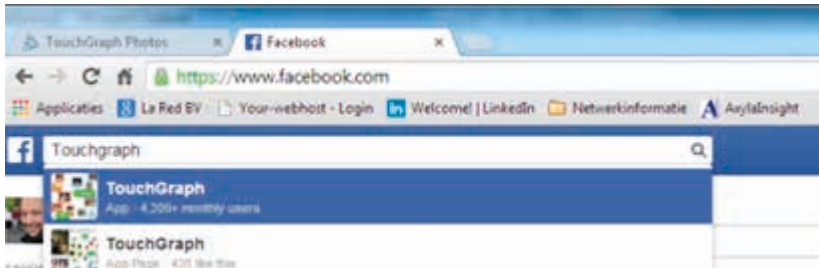
Hier volgt een stappenplan voor beide mogelijkheden:

Opdracht 2.1a - Jouw Facebooknetwerk in beeld brengen- TouchGraph Visualisatie

Met de volgende stappen breng je jouw Facebookprofiel in beeld. Dat beeld noemen we een 'visualisatie'.

1. Log in op Facebook met je eigen account.
2. Tik in de bovenste regel TouchGraph in en kies de eerste optie. (Zie het rode kader in de afbeelding hieronder.)

Figuur 2 - 2 TouchGraph in Facebook

3. Nu start TouchGraph op.
Het volgende scherm toont de visualisatie van jouw Facebookprofiel.

Hieronder zie je een Facebookprofiel dat, zo lijkt het, bestaat uit vier verschillende groepen (vier kleuren waarbinnen de mensen elkaar weer kennen). De persoon in het midden is de eigenaar van dit Facebookprofiel. Hij is verbonden met iedereen.

Figuur 2 - 3 Visualisatie van een Facebook profiel met TouchGraph

4. Pas de volgende instellingen aan (zie de rode kaders):
Verander Show top 100 Friends in Show All Friends
Je ziet alle mensen in het Facebooknetwerk van het Facebook account waarmee je bent ingelogd.

Vink bij het menu Advanced, Show All Self Edges aan.

Het programma laat nu alle relaties zien tussen de 'hoofdpersoon' (jij) en jouw Facebookvrienden.

Kijk nu maar eens rustig naar je visualisatie en beantwoord de volgende vragen:

- a. Hoeveel groepen zijn er in jouw Facebookprofiel (hoeveel verschillende kleuren)?
- b. Wat zijn de kenmerken van deze groep(en)?
- c. Wat zijn de mensen met de grootste stippen?
- d. Welke groep heeft de meeste verbindingen met andere groepen?
- e. Welke groep heeft de minste verbindingen met andere groepen?
- f. Zijn er mensen die helemaal niet bij een groep horen?

Opdracht 2.1b - Jouw netwerk in beeld: netwerk tekenen

In deze les kijk je naar je eigen netwerk: hoe ziet je netwerk eruit en wat kun je ermee? Om dat te kunnen doen, beginnen we met het tekenen van je netwerk.

Je hebt nodig:

- A3-vel papier.
- Verschillende kleurtjes (potloden of stiften).
- Eventueel jouw contacten in je telefoon of in je e-mailbox.

Hoe teken je je netwerk?

- Je tekent de mensen die je kent als een puntje op het blad A3-papier.
- Je schrijft bij het puntje de naam van de persoon.
- Je tekent een lijn tussen jezelf en de mensen die je kent.
De lijn geeft weer dat er een relatie is tussen die mensen.
- Je tekent een lijn tussen de mensen waarvan jij denkt dat ze elkaar kennen.
Soms weet je dit zeker, denk aan je familie, vrienden, burens en klasgenoten.
Soms weet je niet zeker of ze elkaar al kennen, maar je verwacht van wel. Denk bijvoorbeeld aan een vriend die bij dezelfde vereniging tennist als jouw buurjongen.

De volgende stappen helpen je verder bij het tekenen van je netwerk:

1. Welke groepen mensen je kent. Schrijf deze eerst op een apart blad. Je kunt denken aan je familie, collega's op werk, klasgenoten, vrienden, collega's, burens, enzovoort.

Als je dit hebt gedaan, dan kun je starten met het tekenen van je eigen netwerk.

Begin met jezelf in het midden.

2. Schrijf één iemand die je kent op, bijvoorbeeld je opvoeders of verzorgers, een goede vriend, een oud klasgenoot, et cetera.)
3. Denk na wie hij kent die jij ook kent.
4. Schrijf deze persoon op en teken een lijn tussen jezelf en deze persoon. Teken ook een lijn tussen deze persoon en de mens(en) waarvan je denkt dat ze elkaar kennen.
5. Schrijf de volgende persoon op die je kent en zo verder.
6. Herhaal stappen 3,4 en 5. Doe dit totdat je voor alle groepen die je hebt benoemd in stap 1, mensen hebt opgeschreven.
7. Kijk nu eens rustig naar je netwerk.

Denk nog eens goed na of de mensen in jouw netwerk ook elkaar kennen.

Als je het nodig vindt, vul je jouw netwerktekening nog aan.

8. Omcirkel de groepen die in je tekening zijn ontstaan met een kleur.

Kijk nu maar eens rustig naar jouw netwerk en beantwoord de volgende vragen:

- a. Hoeveel groepen zijn er in jouw Facebookprofiel (hoeveel verschillende kleuren)?
- b. Wat zijn de kenmerken van deze groep(en)?
- c. Wie heeft de grootste stippen?
- d. Welke groep heeft de meeste verbindingen met andere groepen?
- e. Welke groep heeft de minste verbindingen met andere groepen?
- f. Zijn er mensen die helemaal niet bij een groep horen?

Opdracht 2.2 Het netwerk bekijken en analyseren

Beantwoord in groepjes van twee de volgende vragen over jullie Facebooknetwerken en netwerktekeningen

- Wat valt jullie op aan jouw Facebooknetwerk of aan jouw netwerktekening?

.....

.....

.....

- Wat valt jullie op aan het Facebooknetwerk of aan de tekening van de leerling naast je?

.....

.....

.....

- Hoeveel mensen zitten in jouw Facebooknetwerk of hoeveel mensen heb je getekend?

.....

Zijn dit alle mensen die je kent? Of ken je meer of minder mensen echt (goed)?

.....

- Wat delen de mensen die bij eenzelfde kleur horen met elkaar? Geef per kleur aan wat dat is:

.....

.....

.....

- Wat hebben de mensen met dezelfde kleur nog meer met elkaar gemeen?

.....

.....

.....

Ontwikkeling van een netwerk – deel 1 – Een netwerk ontwikkelt zich

Zodra je mensen leert kennen of als de vriendschap stopt of minder wordt, dan ziet je netwerkplaatje er weer anders uit. In de niet-digitale wereld verdwijnen relaties niet zo snel. Gelukkig maar, want die mensen zullen je eerder helpen. De relatie kan wel veranderen, van een goede vriend kan iemand een kennis worden.

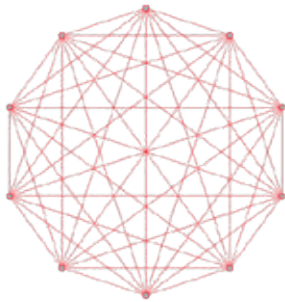
Ontwikkeling van een netwerk – deel 2 – Wie leren we kennen? Zo ontstaan groepen

In een netwerktekening ontstaan vaak één of meer groepen van mensen. Die mensen delen iets met elkaar, zoals school, werk, woonplaats, leeftijd, familie, uitgaan, sport en hobby(s). Binnen deze groepen kennen de mensen elkaar, ze delen dezelfde interesses en ze weten vaak dezelfde dingen. Zo ontstaan sociale relaties en leren de mensen die jij kent ook elkaar kennen en worden vrienden. De kans is dus heel groot dat jij ook iets gemeenschappelijks hebt met de vrienden van jouw vrienden.

Heb je verschillende groepen in je netwerk, dan heb je ‘toegang’ tot veel verschillende informatie. Informatie die (vaak) niet tussen de groepen wordt gedeeld. Het is dus belangrijk om te bedenken wie je wilt leren kennen én om daar actie op te ondernemen. Als je geen actie onderneemt om bewust mensen te leren kennen, leer je vooral mensen kennen die op jezelf (en je vrienden) lijken.

Zeker als je informatie wilt over beroepen en opleidingen is het handiger om veel verschillende mensen te (leren) kennen. Deze mensen ga je leren kennen. Als je ze al kent dan ga je ze direct vragen stellen. Begin met je vragen om hulp bij iemand die veel mensen uit een groep in je netwerk kent. Ook is het handig om met mensen te praten die veel mensen kennen die jij niet kent.

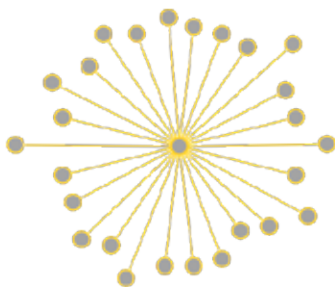
Ook als je wilt weten waar anderen vinden dat je goed in bent, is het zinvol om dit aan mensen te vragen die van elkaar verschillen. Praat dan met mensen uit verschillende groepen in je netwerk. Je krijgt dan een completer beeld van jezelf uit al die verschillende informatie.

Figuur 2 - 4 Een gesloten netwerk

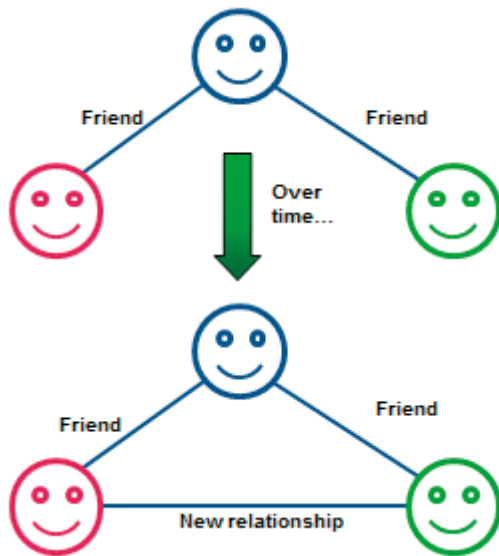

Figuur 2 - 5 Een gemiddeld open netwerk, dat bestaat uit verbonden groepen, verbonden 'sneeuwvlokken'

Figuur 2 - 6 Een open netwerk waarin niemand anders elkaar kent

Figuur 2 - 7 Vrienden van vrienden worden vrienden

Opdracht 2.3 – Wat kun je lezen in je eigen netwerk?

Kijk nog eens naar je eigen netwerk en geef antwoord op de volgende vragen.

1. Welke mensen kennen maximaal drie andere mensen die jij ook kent?
Wat deel je met deze mensen? Waarin zijn jullie aan elkaar gelijk? *Noem drie punten.*

Waarin verschillen deze mensen met de vele andere mensen die je kent? *Noem drie punten.*

Deze mensen kennen dus wel een aantal dezelfde mensen die jij kent, maar zij kennen vaak nog veel meer mensen die jij niet kent. Hoeveel dat er zijn en wie, dat kunnen we nu niet zien. We kunnen er wel vanuit gaan dat dit zo is.

2. Welke mensen kennen er meer dan tien mensen die jij ook kent?
Wat deel je met deze mensen? Hoe zijn jullie aan elkaar gelijk? *Noem drie punten.*

Waarin verschillen deze mensen met de vele andere mensen die je kent? *Noem drie punten.*

Zoek je naar nieuwe informatie over studie- en loopbaankeuzes, praat dan met mensen uit verschillende groepen in je netwerk. Zo vind je de meest uiteenlopende informatie over een stageplaats, een baan, informatie over opleidingen en over de talenten die anderen in je zien.

Begin met je vragen om hulp bij iemand die veel mensen uit een groep in je netwerk kent. Ook is het handig om met mensen te praten die veel mensen kennen die jij niet kent.

Bewust mensen leren kennen. Maar wie en waarom?

Je kunt sturen op de ontwikkeling van je netwerk. Je kunt kiezen wie je leert kennen en, bijvoorbeeld, hoeveel deze mensen op jezelf lijken. In de volgende les gaan we verder in op waar je op kunt letten als je mensen bewust wilt leren kennen en waarom dat een goed idee is.

Wist je dat

- Veel mensen zich er helemaal niet echt van bewust zijn van wie ze kennen (vraag het maar eens aan je opvoeders of verzorgers).
- Wij ieder gemiddeld ongeveer 600 mensen kennen.
- We ongeveer 150 mensen 'in ons hoofd' kunnen onthouden. Dit noemen we het Dunbar nummer. Dit zijn de mensen aan wie we het snelst denken omdat we ze vaker spreken en zien. bij wie zit jij in het hoofd?

Begrippenlijst:

Netwerkinfrastructuur	Hoe ziet een netwerk er uit. De infrastructuur van een netwerk laat zien hoe men in een netwerk met elkaar is verbonden. Hoe een netwerk er 'van boven af', in een schema, uitziet.
Een netwerk visualiseren	Het tekenen van een (sociaal) netwerk.
Hub	Degene in het netwerk die de meeste anderen kent.
Netwerkmakelaar	Iemand in het netwerk die verschillende groepen binnen het netwerk met elkaar verbindt en daarmee veel invloed heeft.
Netwerksprinter	Iemand in het netwerk via wie de meeste korte routes lopen naar alle anderen in het netwerk.
Poort	Iemand die in een netwerk het minst met anderen is verbonden en onbenut potentieel op het spoor kan brengen.
Dunbar nummer	Dunbar is een onderzoeker. Hij onderzocht met hoeveel mensen we tegelijkertijd een 'stabiele' relatie kunnen onderhouden. Zijn onderzoek wees uit dat dit gemiddeld 150 relaties per persoon zijn. Deze mensen zitten voor in ons hoofd en daar onthouden we meer van.
Soort zoekt soort	We zoeken contact met de mensen die veel op onszelf lijken.
Sociogram	Een schematische weergave van jouw netwerk: van de mensen die je kent, hoe goed je ze kent en of ze elkaar kennen.
Diversiteit in een netwerk	De diversiteit van een netwerk wordt bepaald door de (hoeveelheid) verschillen tussen de mensen in dit netwerk. Hoe meer de mensen van elkaar verschillen, des te groter de diversiteit. Diversiteit kun je op veel manieren terugzien: leeftijd, opleiding, beroep, man/vrouw, interesses et cetera.

UITLEG BIJ DE CREATIVE COMMONS-LICENTIES

De materialen en kennis die La Red levert in het kader van dit project worden beschikbaar gesteld onder een Creative Commons-licentie. Dit betekent dat alle scholen het materiaal vrijelijk kunnen gebruiken, maar dat het niet commercieel verhandeld mag worden en er ook geen afgeleide producten van gemaakt mogen worden. De naam van La Red B.V. wordt in al het materiaal vermeld met deze licentie erbij.

De iconen van de Creative Commons hebben de volgende betekenis.

Naamsvermelding. We staan anderen toe om dit werk waar wij auteursrecht op hebben te kopiëren, distribueren, vertonen, en op te voeren maar uitsluitend als wij vermeld worden als maker.

Onze naam mag als volgt vermeld worden: ontwikkeld door La Red B.V. in opdracht van de VO-raad (www.lared.nl en www.vo-raad.nl).

Niet-commercieel. Anderen mogen dit werk kopiëren, vertonen, distribueren en opvoeren, mits niet voor commerciële doeleinden.

Geen Afgeleide Werken. Anderen mogen dit werk kopiëren, distribueren, vertonen en opvoeren mits het werk in de originele staat blijft. Het is niet toegestaan dat anderen dit werk gebruiken als basis voor nieuw materiaal.